

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشکده علوم و تحقیقات اسلامی

بررسی مبانی فقهی احکام وصیت مندرج در قانون احوال شخصیه شیعیان افغانستان

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد فقه و حقوق اسلامی

گلجان ابراهیمی

استاد راهنما

دکتر اسدالله لطفی

بهمن ۱۳۹۲

سورة التين

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشکده علوم و تحقیقات اسلامی

گروه فقه و حقوق اسلامی

بررسی مبانی فقهی احکام وصیت مندرج در قانون احوال شخصیه شیعیان افغانستان

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد فقه و حقوق اسلامی

گلجان ابراهیمی

استاد راهنما

دکتر اسدالله لطفی

استاد مشاور

دکتر مهدی رشوند بوکایی

بهمن ۱۳۹۲

تقدیم به

- هر جوینده ی دانش.
- کسانی که در این راه مرا یاری رساندند و مشوقم بودند.
- پدر، مادر، برادران و خواهرانم.
- هر مادری که از دین خواهان دادگری است.
- هر خواهری که تحت عنوان دین مورد ستم قرار گرفته و می گیرد.
- هر روحانی که در اندیشه ی برون راندن از منجلاّب جهل است.
- هر پدری که فرزندش قربانی رسوم نابرابر قومی شده است.
- هر ستمدیده و ستم کشیده ای که صدا در گلویش خشکیده است.

تقدیر و تشکر

نخست خدا را شاکرم که افتخار عبودیتش را نصیب گردانید و خوان نعمتش را گسترانید. بدون شک توانای بی همتا و کریم والائی است.

بعد از سپاس یزدان، درود ازلی باد بر روان پاک سرور و سالارمان، برگزیده و پیشوای ثقلین، خاتم انبیاء، محمد مصطفی (ص)، بر اهل پاک و یاران سینه چاک و دوستداران افلاکش.

سپس، سپاس فراوان مر آن آموزگاران نیکی را که با خون دل خوردن ها، رهنمون صادق و راستین و سفیر آمین برای بندگان خدا شدند و این راه را بر سائر گزینه های ثروت و شهرت برگزیدند و با قلب مطمئن راهی راه انبیاء شدند.

سپاس از آن استادانی که صاحب این نوشته را در رسیدن به این مأمول صادقانه یاری رساندند.

خدایشان اجر نیک دهد و با فرستادگانش دوباره برانگیزد.

و بالاخره سپاس از آن دو موجود عزیز و گرانبهای ناشناخته، کسی که دستانش عرش را می لرزاند و زمین را می تکاند، موجودی که سپاسش بعد از خدا واجب شد.

آری دست بوس پدر و مادرم هستم که با دستان نیایش بعد از راز و نیاز، پشتوانه ای متین و آرامش بخش روحم در این سفر بودند.

خداوند همه شان را در کنف رحمت سرمدی اش پایدار بدر

دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)
معاونت آموزشی - مدیریت تحصیلات تکمیلی

فرم تأییدیه هیأت داوران جلسه دفاع از پایان نامه / رساله

بدین وسیله گواهی میشود جلسه دفاعیه از پایان نامه کارشناسی ارشد / دکتری
 دانشجوی رشته
 در تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۰۶ در دانشگاه برگزار گردید و این پایان نامه با نمره و درجه مورد تأیید هیأت
 داوران قرار گرفت.

ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	مرتبیه دانشگاهی	دانشگاه یا مؤسسه	امضا
۱	استاد راهنما	دکتر اسلام رضوی	دانشیار	بین المللی امام خمینی	
۲	استاد مشاور	دکتر محمد رضا...	کتاب		
۳	داور خارج	—			
۴	داور داخل	دکتر ...	استاد		
۵	نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر ...			

تعه‌دنامه اصالت اثر

اینجانب: گل جان ابراهیمی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته: الهیات گرایش: فقه و مبانی حقوق اسلامی که در تاریخ: ۱۳۹۲/۱۲/۴ از پایان نامه ی خود تحت عنوان: بررسی مبانی فقهی احکام وصیت مندرج در قانون احوال شخصیه شیعیان افغانستان با کسب درجه ی: خوب دفاع کرده ام، شرعا و قانونا متعهد می شوم:

۱. مطالب مندرج در این پایان نامه، حاصل تحقیق و مطالعه اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و غیره استفاده کرده ام، با رعایت کامل امانت، مطابق مقررات، اقدام به ارجاع در متن و ذکر آن در فهرست منابع و مآخذ نموده ام.
۲. تمامی یا بخشی از این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی به سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
۳. مقالات مستخرج از این پایان نامه کاملا حاصل کار اینجانب بوده و از هرگونه جعل داده و یا تغییر اطلاعات پرهیز کرده ام.
۴. از ارسال همزمان و یا تکراری مقالات مستخرج از این پایان نامه (با بیش از ۳ درصد همپوشانی) به مجلات و یا همایش های گوناگون خودداری نموده و می نمایم.
۵. کلیه حقوق مادی و معنوی حاصل از این پایان نامه متعلق به دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) بوده و متعهد می شوم هرگونه بهره مندی و یا نشر دستاوردهای حاصل از این تحقیق اعم از چاپ کتاب، مقاله، ثبت اختراع و غیره (چه در زمان دانشجویی و یا بعد از فراغت از تحصیل) با کسب اجازه از استاد (استادان) رهنما باشد.
۶. در صورت اثبات تخلف و نقض موارد پنجگانه فوق (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) از درجه اعتبار ساقط و اینجانب هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی دانشجو: گل جان ابراهیمی

امضاء
ابراهیمی

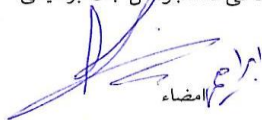
سوگندنامه دانش آموختگان کارشناسی ارشد دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

به نام خدا

سپاس ایزد منان را که مرا مشمول الطاف خویش نمود که با طی مراحل تحصیل موفق به اخذ درجه کارشناسی ارشد شوم. به شکرانه این نعمت بزرگ الهی که با امکانات این مرز و بوم، فراهم و نزد اینجانب به امانت گذاشته شده است، در پیشگاه ملت ایران به کتاب آسمانی خود، قرآن کریم، سوگند یاد می کنم که:

- در سراسر زندگی حرفه ای، در راه اعتلای کشور ایران و جامعه بشری به نحو احسن قدم برداشته و در این راه از هیچ تلاشی دریغ ننمایم.
- در تمام فعالیت های تخصصی، رضای خدا را همراه با صداقت علمی و اجتماعی در نظر داشته و از موقعیت های به دست آمده در جهت رفع مشکلات جامعه استفاده کنم و در همه ی امور، منافع کشور را بر منافع فردی مقدم بدارم.
- همواره علم و دانش خود را به روز نگاه داشته و در ایفای مسئولیت و تعهدات حرفه ای در حد توان سعی و تلاش خود را به کار گیرم.
- و اینکه از خداوند علیم توفیق بندگی و پای بندی به مفاد این سوگندنامه را خواستارم و از او می خواهم که مرا در ایفای رسالت علمی و انسانی خویش موفق بدارد.

نام و نام خانوادگی دانشجوی: گل جان ابراهیمی

امضاء

فرم پ ۲-۳: فرم مجوز بهره برداری از پایان نامه/ رساله

مجوز بهره برداری از پایان نامه/ رساله

کلیه حقوق اعم از چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه، اقتباس و ... از نتایج این پایان نامه برای دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) قزوین محفوظ است. بهره برداری از این پایان نامه/ رساله در چهارچوب مقررات کتابخانه و با توجه به محدودیتی که توسط استاد راهنما به شرح زیر تعیین می شود، بلامانع است:

- بهره برداری از این پایان نامه/ رساله برای همگان بلامانع است.
- بهره برداری از این پایان نامه/ رساله با اخذ مجوز از استاد راهنما، بلامانع است.
- بهره برداری از این پایان نامه/ رساله تا تاریخ ممنوع است.

استاد راهنما می تواند یکی از گزینه های بالا را انتخاب کند و مسئولین کتابخانه موظف به رعایت موارد تعیین شده می باشد.

نام استاد و یا اساتید راهنما:

۹۳/۲/۱۰
تاریخ
استاد
کافه

چکیده

در پژوهش حاضر سعی شده پس از بیان مختصری از قانونگذاری در افغانستان به تعریف و تبیین احکام وصیت مندرج در قانون احوال شخصیه شیعیان افغانستان و تشریح مبانی فقهی آن در مقایسه با مواد این مبحث در قانون مدنی ایران به صورت موضوعی پردازد.

این پژوهش از سه بخش کلی باچند زیر فصل تشکیل شده است که پس از تعریف و بیان ویژگی های وصیت به شرح احکام اقسام آن (که شامل وصیت تملیکی و وصیت است) می پردازد. از آنجایی که سرچشمه اصلی قوانین و مقررات مربوط به حقوق ایران، قانون مدنی است که خود مقتبس از فقه شیعه است. ما را بر این داشت تا ضمن بررسی مبانی فقهی احکام وصیت نگاهی تطبیقی بین دو قانون احوال شخصیه شیعیان افغانستان و قانون مدنی ایران داشته باشیم تا موارد اختلافی آنرا بیابیم اما می توان به طور قاطع گفت چون هر دو قانون مقتبس از یک فقه یعنی فقه شیعه می باشد نه تنها اختلافی ندارند بلکه مؤید هم نیز می باشند و آن اختلافات جزئی که مشاهده می شود می توان گفت: بیشترین تفاوت ها در روش تنظیم این دو قانون دیده می شود، به طور مثال: قانون احوال شخصیه در این باب دارای ۱۳ ماده قانونی است که هر ماده خود دارای چند بند و برخی از بند ها خود دارای چند مورد می باشد در حالی که قانون مدنی ایران ماده های این باب را که در کل ۲۶ ماده قانونی است را به صورت موضوعی در ۵ فصل (کلیات، موصی، موصی به، موصی له، وصی) مجزا با رعایت ترتیب قرار گرفتن ماده ها بیان کرده است که چینش ماده های هر فصل منطقی و روشن می باشد. البته در محتوا نیز تفاوت های اندکی به چشم می خورد که بعضا ناشی از بی دقتی یا جا افتادن در تدوین و چاپ قانون باشد.

قابل ذکر است که این پژوهش با هدف تبیین میزان همسویی مواد ۱۸۱ تا ۱۹۳ قانون احوال شخصیه شیعیان افغانستان با منابع فقهی شیعه به بررسی آنها می پردازد و لازم به ذکر است که در این نوشته ترتیب در ذکر مواد قانونی مد نظر نبوده بلکه بر اساس چینش موضوعی احکام وصیت بنا به ضرورت ماده های آن ذیل همان مباحث آورده شده است.

کلید واژه: وصیت، احوال شخصیه، وصیت تملیکی، وصیت عهدی، وصی.

فهرست مطالب

مقدمه	۱
طرح پژوهش	۴
تعریف مسأله	۴
سؤالات اصلی تحقیق	۴
فرضیه	۴
سوابق پژوهشی موضوع	۷
بیان روش و مراحل انجام کار تحقیق	۸
نتایج علمی قابل پیش بینی از تحقیق	۸
بخش اول: کلیات و تعاریف	۹
فصل اول: احوال شخصیه شیعیان افغانستان	۱۰
۱-۱- پیشینه تاریخی، اجتماعی و سیاسی افغانستان	۱۰
۱-۲- تاریخ معاصر افغانستان دارای چند مرحله و حادثه مهم است	۱۰
فصل دوم: قانون گذاری در افغانستان	۱۱
فصل سوم: تعریف، اقسام، ویژگی ها و مشروعیت وصیت	۱۲
۱-۳- تعریف وصیت	۱۲
۱-۳-۱- وصیت در لغت	۱۳
۱-۳-۲- وصیت در اصطلاح	۱۵
۲-۳- اقسام وصیت	۱۷
۱-۲-۳- اشکالات وارده بر تعریف قانون مدنی ایران و قانون احوال شخصیه	۱۸
۲-۲-۳- تفکیک وصیت تملیکی و عهدی	۱۹

فهرست مطالب

۲۲	۳-۳- ویزگی های وصیت
۲۲	۱-۳-۳- وصیت عقد است یا ایقاع
۲۲	۲-۳-۳- مجانی بودن وصیت تملیکی
۲۳	۳-۳-۳- تعلیق به مرگ
۲۴	۴-۳-۳- قابلیت رجوع
۲۴	۴-۳- مشروعیّت وصیت
۲۴	۱-۴-۳- ادله نقلی
۲۴	۱-۱-۴-۳- کتاب
۲۷	۲-۱-۴-۳- سنت
۲۹	۳-۱-۴-۳- اجماع
۲۹	۲-۴-۳- دلیل عقلی
۳۰	بخش دوم: وصیت تملیکی
۳۱	فصل اول: شرایط صحت وصیت تملیکی
۳۱	۱-۱- اهلیت طرفین
۳۱	۱-۱-۱- اهلیت موصی
۳۲	۱-۱-۱-۱- اهلیت تصرف
۳۲	۱-۱-۱-۱- وصیت کودک
۳۴	۲-۱-۱-۱-۱- وصیت عاقل
۳۴	۱-۲-۱-۱-۱-۱- وصیت مجنون دایمی
۳۴	۲-۲-۱-۱-۱-۱-۱- وصیت مجنون ادواری
۳۵	۳-۲-۱-۱-۱-۱-۱- وصیت مجنون طاری
۳۵	۴-۲-۱-۱-۱-۱-۱- وصیت سفیه
۳۶	۵-۲-۱-۱-۱-۱-۱- وصیت مست
۳۶	۳-۱-۱-۱-۱-۱-۱- وصیت رشید

فهرست مطالب

۳۷	۱-۱-۱-۲- اهلیت تمتع
۳۷	۱-۱-۱-۲-۱- خود کشی موصی قبل از وصیت
۴۰	۱-۱-۱-۲-۲- وصیت بر ولایت
۴۱	۱-۱-۱-۲-۳- وصیت ورشکسته
۴۳	۱-۱-۱-۲-۴- وصیت به حرمان وارث
۴۶	۱-۱-۲- اهلیت موصی له
۴۶	۱-۱-۲-۱- اهلیت تصرف
۴۶	۱-۱-۲-۲- اهلیت تمتع
۴۷	۱-۱-۲-۲-۱- موجود بودن موصی له
۴۸	۱-۱-۲-۲-۲- وصیت برای حیوانات
۴۸	۱-۱-۲-۲-۳- وصیت برای کافر
۴۸	۱-۱-۲-۲-۱-۳- وصیت برای کافر ذمی
۵۰	۱-۱-۲-۲-۳-۲- وصیت برای کافر حربی
۵۱	۱-۱-۲-۲-۴- وصیت برای حمل
۵۱	۱-۱-۲-۲-۴-۱- موجود بودن حمل
۵۲	۱-۱-۲-۲-۴-۲- زنده متولد شدن حمل
۵۳	۱-۱-۲-۲-۵- وصیت برای اتباع خارجه
۵۳	۱-۲- ترازی طرفین
۵۳	۱-۲-۱- قصد و رضایت موصی
۵۴	۱-۲-۲- ایجاب و قبول
۵۴	۱-۲-۳- نحوه ابراز
۵۵	۱-۲-۳-۱- صیغه لفظی
۵۵	۱-۲-۳-۲- کتابت
۵۵	۱-۲-۳-۳- اشاره

فهرست مطالب

۵۶	فصل دوم: موصی به و احکام آن
۵۷	۱-۲- وجود موصی به
۵۷	۱-۱-۲- وصیت به غیر موجود
۵۸	۲-۱-۲- اموال مورد وصیت
۵۸	۱-۲-۱-۲- عین
۵۹	۲-۲-۱-۲- منفعت
۶۰	۱-۲-۲-۱-۲- مخارج موصی به در وصیت به منافع
۶۱	۲-۲-۲-۱-۲- شروع استفاده موصی به در وصیت به منافع
۶۲	۳-۲-۱-۲- حق مالی
۶۲	۲-۲- مالیت داشتن و قابلیت انتقال موصی به
۶۳	۱-۲-۲- موصی به باید مال باشد
۶۳	۲-۲-۲- موصی به باید قابل انتقال باشد
۶۳	۳-۲-۲- حقوق قابل انتقال
۶۴	۳-۲- ملکیت موصی به
۶۴	۱-۳-۲- وصیت به مال غیر
۶۴	۲-۳-۲- وصیت فضولی
۶۵	۳-۳-۲- وصیت به غیر مشروع
۶۶	۴-۳-۲- اثبات نامشروع بودن وصیت
۶۶	۵-۳-۲- موصی به کلی
۶۷	۶-۳-۲- موصی به مبهم
۶۹	۴-۲- وصیت زیاده بر ثلث
۶۹	۱-۴-۲- تعیین ثلث و زمان آن
۷۱	۲-۴-۲- وصیت زیاده بر ثلث
۷۱	۱-۲-۴-۲- تنفیذ وصیت به مقدار ثلث

فهرست مطالب

۷۱	۲-۲-۴-۲- کیفیت اجازه ورثه
۷۱	۲-۲-۴-۲-۱- اجازه وراثت
۷۲	۲-۲-۴-۲-۲- اجازه بعضی از وراثت
۷۳	۲-۲-۴-۳- اجازه وارث در زمان حیات موصی
۷۵	۲-۲-۴-۴- تنفیذ یا اعطا بودن اجازه ورثه
۷۵	۲-۴-۳- شرایط وارث اجازه دهنده
۷۵	۲-۴-۱- اهلیت اجازه دهنده
۷۶	۲-۳-۴-۲- تنفیذ وارث ورشکسته نسبت به مازاد بر ثلث
۷۷	فصل سوم: احکام و آثار وصیت تملیکی
۷۷	۳-۱- رجوع از وصیت و اقسام آن
۷۷	۳-۱-۱- رجوع از وصیت
۷۸	۳-۱-۲- اقسام رجوع
۷۸	۳-۱-۲-۱- رجوع لفظی
۷۹	۳-۱-۲-۲- رجوع عملی
۷۹	۳-۱-۲-۱-۱- انشاء وصیت متناقض
۸۰	۳-۱-۲-۲-۱- انتقال موصی به
۸۱	۳-۱-۲-۲-۳- اتلاف موصی به
۸۱	۳-۱-۲-۲-۴- تصرفات تغییر دهنده در موصی به
۸۳	فصل چهارم: حقوق و تعهدات موصی له
۸۳	۴-۱- قبول وصیت
۸۳	۴-۱-۱- شکل قبول وصیت
۸۳	۴-۱-۲- زمان قبول وصیت
۸۳	۴-۱-۲-۱- قبول در زمان حیات موصی
۸۴	۴-۱-۲-۱-۱- قبولی که مسبوق به رد نیست

فهرست مطالب

- ۸۴-۱-۲-۱-۴- قبولی که مسبوق به ردّ است-----
- ۸۵-۲-۲-۱-۴- قبول پس از مرگ موصی-----
- ۸۶-۳-۱-۴- چند مسأله-----
- ۸۶-۱-۳-۱-۴- قبول بعضی از موصی به-----
- ۸۷-۲-۳-۱-۴- در صورتی که موصی له صغیر یا مجنون باشد-----
- ۸۷-۳-۳-۱-۴- فوت موصی له و انتقال حقّ قبول و ردّ به ورثه او-----
- ۹۰-۲-۴- ردّ وصیت-----
- ۹۱-۱-۲-۴- ردّ وصیت-----
- ۹۱-۲-۲-۴- رد موصی له قبل از فوت موصی-----
- ۹۱-۳-۲-۴- ردّ موصی له بعد از فوت موصی-----
- ۹۱-۱-۳-۲-۴- ردّ وصیت بعد از فوت موصی و قبل از قبول-----
- ۹۲-۲-۳-۲-۴- ردّ وصیت بعد از فوت موصی و بعد از قبول و قبل از قبض-----
- ۹۲-۳-۳-۲-۴- ردّ وصیت بعد از فوت موصی و بعد از قبول و قبض-----
- ۹۲-۴-۲-۴- فرق ردّ موصی له و وصی-----
- ۹۳-۱-۴-۲-۴- منفعت عمومی-----
- ۹۳-۲-۴-۲-۴- غیر قابل جبران بودن اثر ردّ وصی-----
- ۹۳-۳-۴- تملک موصی به-----
- ۹۳-۱-۳-۴- زمان تملک-----
- ۹۴-۲-۳-۴- نظریه کشف یا نقل-----
- ۹۴-۱-۲-۳-۴- تعریف لغوی کاشف و ناقل-----
- ۹۴-۱-۱-۲-۳-۴- کاشف-----
- ۹۵-۲-۱-۲-۳-۴- ناقل-----
- ۹۵-۲-۲-۳-۴- تعریف اصطلاحی کاشف و ناقل-----
- ۹۶-۳-۲-۳-۴- دلایل ناقل بودن قبول-----

فهرست مطالب

۹۷	۴-۳-۲-۱- نقد دلایل
۹۷	۴-۳-۲-۲- آثار قبول ناقل
۹۸	۴-۳-۲-۴- دلایل کاشف بودن قبول
۹۸	۴-۳-۲-۱- نقد دلیل
۹۹	۴-۳-۲-۴- آثار قبول کاشف
۱۰۰	بخش سوم: وصیت عهدی
۱۰۱	فصل اول: شرایط صحت و احکام وصیت عهدی
۱۰۱	۱-۱- اهلیت وصی
۱۰۲	۱-۱-۱- بلوغ
۱۰۶	۱-۱-۲- عقل
۱۰۷	۱-۱-۳- اسلام
۱۰۸	۲-۱- ردّ و قبول وصایت
۱۱۰	۳-۱- موضوع وصیت عهدی
۱۱۱	۱-۳-۱- تعیین وصی بر کودکان
۱۱۲	۱-۳-۱- سرپرستی افراد محجور
۱۱۲	۱-۳-۲- اداره اموال افراد محجور
۱۱۳	۲-۳-۱- تعیین وصی برای اداره ثلث
۱۱۴	۳-۳-۱- تعیین وصی برای اداره و تصفیه ترکه
۱۱۵	۴-۳-۱- پرداخت دیون از عین ترکه
۱۱۵	۵-۳-۱- تعیین وصی برای انجام امور مختص به موصی
۱۱۶	۶-۳-۱- تعیین ناظر
۱۱۶	۱-۶-۳-۱- ناظر اطلاعی
۱۱۷	۲-۶-۳-۱- ناظر استصوابی
۱۱۹	فصل دوم: تکالیف وصی در مقام اجرای وصیت

فهرست مطالب

۱۱۹	۱-۲- حفظ و اداره ترکه
۱۱۹	۱-۱-۲- مهر و موم ترکه
۱۲۰	۲-۱-۲- تحریر ترکه
۱۲۰	۳-۱-۲- تقسیم ترکه
۱۲۱	۴-۱-۲- تصفیه ترکه
۱۲۱	۲-۲- طرح دعوی
۱۲۱	۱-۲-۲- دعوی تنفیذ وصیت نامه
۱۲۱	۲-۲-۲- دعاوی دینی بر میت
۱۲۲	۳-۲-۲- دعاوی عینی بر میت
۱۲۲	۳-۲- تسلیم موصی به
۱۲۳	فصل سوم: اوصیاء متعدد
۱۲۳	۱-۳- طولی
۱۲۴	۲-۳- عرضی
۱۲۵	۱-۲-۳- استقلال اوصیاء
۱۲۵	۲-۲-۳- اطلاق اوصیاء
۱۲۶	۳-۲-۳- اجتماع اوصیاء
۱۲۷	۱-۳-۲-۳- اختلاف آراء اوصیاء
۱۲۸	۲-۳-۲-۳- فوت یکی از اوصیاء
۱۲۹	۳-۳-۲-۳- عجز یکی از اوصیاء
۱۳۰	۱-۳-۳-۲-۳- عجز جزئی
۱۳۰	۲-۳-۳-۲-۳- عجز کلی
۱۳۱	۴-۳-۲-۳- غیبت یکی از اوصیاء
۱۳۱	۳-۳- ضمان وصی
۱۳۳	نتیجه

فهرست مطالب

۱۳۵	پیشنهاد
۱۳۶	فهرست منابع
۱۴۲	پیوست

مقدمه

افغانستان کشوری است که مردم آن مسلمان هستند و به لحاظ مذهبی، اکثر آنها پیرو مذهب ابوحنیفه بوده و اهل تشیع اقلیت مردم را تشکیل می دهند، لذا قوانین این کشور بر اساس فقه حنفی تدوین شده است، این در حالی است که پیروان مذهب جعفری از داشتن حق دسترسی به رسیدگی قانونی به مسائل مربوط به احوال شخصیه محروم بودند و چنین مسائلی را در مراکز مذهبی شیعه و با مراجعه به روحانیون مورد رسیدگی قرار می دادند، در چنین مواردی به دلیل اینکه رسیدگی به مسائل احوال شخصیه در مساجد و مدارس نزد روحانیون به ثبت نمی رسید از این رو ضمانت اجرایی نیز نداشت وجود چنین مشکلاتی بیانگر ضرورت تدوین قانون احوال شخصیه بر مبنای فقه مذهب اهل تشیع می باشد.

غالب این مشکلات در طی دوران های متمادی از حاکمیت مستبد پادشاهی و جنگ های داخلی و سپس روی کار آمدن رژیم طالبان در دوره های اخیر نشأت می گرفت، اما پس از تصویب قانون اساسی سال ۱۳۸۲ ه ش و روی کار آمدن دولت جمهوری اسلامی و ایجاد ثبات سیاسی نسبی در این کشور سبب شد تا شیعیان برای اولین بار در سال ۱۳۸۷ ه ش موفق به تصویب قانونی در خصوص احوال شخصیه مذهب خویش شدند، تا بتوانند بطور قانونی به این مسائل برطبق دستورات مذهبی خویش عمل کنند.

امید است تا با بررسی قانون اساسی جدید و عزم دولت بر اجرای آن روند یک جانبه تاریخی به روندی متساوی و مبتنی بر رعایت حقوق تمام اقوام و مذاهب در افغانستان تغییر پیدا کند.

البته باید گفت که تصویب چنین قانونی علاوه بر اینکه نخستین تجربه قانون گذاری در زمینه احوال شخصیه در این کشور است، گامی بلند در جهت رعایت عدالت حقوقی و مذهبی در این راستا محسوب می شود، پر واضح است که پس از تصویب هر قانونی شروح و حواشی بسیاری بر آن به رشته تحریر در می آیند و از جوانب مختلف آن را مورد نقد و بررسی قرار می دهند، اما در مورد قانون احوال شخصیه باید گفت که این قانون خصوصا در باب وصیت جنبه کاملا مذهبی داشته و مبنای تدوین مواد و مفاد آن مستقیما فقه اسلامی می باشد. لذا بسیار لازم می نمود تا پس از تصویب چنین قانون نو پایی که بیش از چند سالی از تصویب آن نمی گذرد مبانی فقهی آن مورد بحث و بررسی قرار گیرد تا میزان همسویی و اتصال این قانون با مبانی فقهی اهل تشیع بدرستی دانسته شده و مواردی را که دچار ابهام و کلی گویی و اختصار است را شرح و تفصیل شوند.

همچنین با توجه به قدمت حاکمیت داشتن مذهب تشیع در ایران و دانستن اینکه سرچشمه اصلی قوانین و